

РЕШЕНИЕ

№ 7556

гр. София, 13.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 63 СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: СВЕТОСЛАВ АТ. ПИРОНЕВ

при участието на секретаря ГАЛИНА ЦВ. ГОРАНОВА ШИПОВАЦ
като разгледа докладваното от СВЕТОСЛАВ АТ. ПИРОНЕВ Гражданско
дело № 20221110128498 по описа за 2022 година

Производството е образувано по искова молба на М. И. И. срещу 2 С У "А К"

Ищцата твърди, че по силата на трудов договор от 07.09.2016г. е работила при ответника на длъжност „старши учител общообразователен учебен предмет – икономически дисциплини“, като трудовото правоотношение било прекратено на 01.07.2019г., на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ. Заявява, че преди прекратяване на трудовото правоотношение – 14.04.2019г. е придобила право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, като преди това повече от 10 години е работила в системата на образованието, поради което счита, че ѝ се дължи обезщетение в размер на 10 брутни работни заплати. Моли ответникът да бъде осъден да ѝ заплати сумата от 13913,60 лв. - обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение след придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба – 31.05.2022г. до окончателното плащане и 4116,44 лв. – мораторна лихва за периода от 02.07.2019г. до 31.05.2022г.

Ответната страна е депозирила отговор на исковата молба в срока по чл. 131 ГПК, с който оспорва предявените искове като неоснователни. Признава, че през посочения в исковата молба период между страните е съществувало трудово правоотношение, което е прекратено на 01.07.2019г., на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ. Възражава, че въз основа изявление от 28.06.2019г. ищцата е отказала да получи претендираното обезщетение. Мотивира тезата, че с извършения отказ ищцата е отложила упражняването на правото си да получи обезщетение при следващ работодател, поради което задължено лице се явявал СПГ по туризъм. Отрича ищцата да е прослужила последните 10 години на длъжност педагогически специалист, като се позовава на това, че през периода от 06.10.2015г. до

01.07.2016г. същата е заемала длъжността „помощник директор“ АСД в Средно училище „С К М, гр. Криводол. Счита, че не е налице забава. Моли за отхвърляне на предявените искове.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства, намира следното:

По иска с правно основание чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО:

Съгласно чл. 222, ал. 3 КТ (ред. ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, независимо от основанията за прекратяването, той има право на обезщетение от работодателя в размер на brutното му трудово възнаграждение за срок от 2 месеца, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж - на обезщетение в размер на brutното му трудово възнаграждение за срок от 6 месеца.

Съгласно чл. 219, ал. 6 ЗПУО при прекратяване на трудовото правоотношение с педагогически специалисти, които през последните 10 години от трудовия си стаж са заемали длъжност на педагогически специалист в държавна или общинска институция на бюджетна издръжка от системата на предучилищното и училищното образование, се изплаща по-голям размер на обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ – в размер на 10 brutни работни заплати.

За да е основателен искът по чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО е в тежест на ищцата да докаже наличието на трудово правоотношение между страните; че същото е прекратено след придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст; че през последните 10 години от трудовия стаж е заемала длъжност на педагогически специалист в държавна или общинска институция на бюджетна издръжка от системата на предучилищното и училищното образование.

С изрично определение на съда от 22.09.2022г. са отделени за безспорни между страните и ненуждаещи се от доказване обстоятелствата, че между тях е имало трудово правоотношение, по което в периода от 07.09.2016г. до 01.07.2019г. ищцата е заемала при ответника длъжността „старши учител общообразователен учебен предмет – икономически дисциплини“, когато на 01.07.2019г. същото било прекратено, на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ, поради придобито от ищцата право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Основният спор между страните се свежда до следните обстоятелства: 1) дали ищцата отговаря на изискването по чл. 219, ал. 6 ЗПУО да е заемала длъжността педагогически специалист през последните 10 години от трудовия си стаж; 2) какви са последиците от извършения от ищцата на 28.06.2019г. отказ да получи обезщетение, в т.ч. дали по силата на това изявление същата е отложила упражняването на правото при следващ работодател.

Преди да бъде даден отговор на първия от посочените по-горе спорни въпроси, съдът намира за необходимо да отбележи, че понятието „педагогически специалист“ е въведено с приемането на Закона за предучилищното и училищното образование (обн., ДВ, бр. 79 от

13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г.), като не е познато в действащото преди това законодателство – Закон за народната просвета (отм.), Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (отм.) и подзаконовите нормативни актове по прилагането им. Независимо, че в по-старата нормативна уредба е употребявано друго понятие („педагогически кадри“), в същата се съдържа сходно правило, според което на дългосрочно работещите в сферата на образованието се изплаща по-висок размер на обезщетението при пенсиониране. Така съгласно чл. 1, ал. 2 ПМС № 31/11.02.1994 г., „педагогическите кадри“, които през последните десет от трудовия стаж са работили в организации и звена на бюджетна издръжка в сферата на образованието имат право на увеличен размер на обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ.

В съдебната практика по приложението на чл. 1, ал. 2 ПМС № 31/11.02.1994 г. вече е имало повод изрично да се подчертае, че за целите на уредения увеличен размер на обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ понятието „педагогически кадри“ има по-широко значение, като определящо за характеристиката му е притежаваната от лицето педагогическа квалификация и правоспособност, но няма изискване през всичките 10 години трудов стаж то непрекъснато да е заемало длъжности, свързани с преподавателска работа в сферата на образованието. Нещо повече – прието е, че с оглед благодарствения (гратификационен) характер на обезщетението и недопускането на нарушение на принципите за равенство и недискриминация, право на увеличения размер имат и лица, чиято трудова заетост не е била изцяло в сферата на образованието, но и заемащи длъжност в сферата на социалните грижи на длъжности, на които лицето е насочено и/или предпочетено с оглед притежаваната от него педагогическа квалификация. В този смисъл Решение № 140 от 18.01.2019 г. по гр. д. № 2809/2017 г. на IV г.о., ВКС.

Съдът намира, че това тълкуване намира приложение и по отношение на действащия чл. 219, ал. 6 ЗПУО, в който употребеното понятие „педагогически специалист“ само заменя изоставеното в този закон понятие „педагогически кадри“, като няма основание да се смята, че целта на законодателя е била да ограничи приложението на правилото за изплащане на по-висок размер на обезщетението само до лицата, които осъществяват единствено преподавателска дейност. Ето защо следва да се приеме, че за да бъде изпълнена обсъжданата предпоставка е достатъчно осъществяването на две основни изисквания – наличието на педагогическа правоспособност и квалификация и през последните десет години от трудовия му стаж лицето да е работило в организация на бюджетна издръжка в сферата на образованието (Определение № 951 от 12.07.2011 г. по гр. д. № 1539/2010 г. на IV г. о., ВКС).

В настоящия случай, между страните не е налице спор, а и от приложените трудови книжки на ищцата е видно, че същата притежава педагогическа правоспособност и квалификация, като цялата ѝ трудова заетост е прослужена в държавни и общински институции на бюджетна издръжка в сферата на образованието, поради което са осъществени всички предпоставки по чл. 219, ал. 6 ЗПУО.

Неоснователно е възражението на ответника, който оспорва част от периода - от 06.10.2015г.

до 01.07.2016г., през който ищцата е заемала длъжността „помощник-директор по административно-стопанската дейност“. Тази длъжност е изпълнявана в СОУ „С С К М – гр. Криводол (т.е. в учреждение на бюджетна издръжка в сферата на образованието) при наличието на педагогическа правоспособност и квалификация от ищцата, поради което са изпълнени изискванията по чл. 219, ал. 6 ЗПУО (за същата длъжност вж. Определение № 951 от 12.07.2011 г. по гр. д. № 1539/2010 г. на IV г. о., ВКС).

По отношение на втория спорен въпрос (относно правните последици от извършения от ищцата на 28.06.2019г. отказ да получи обезщетение) съдът намира следното:

В съдебната практика няма никакво съмнение, че задължен по смисъла на чл. 222, ал. 3 КТ е този работодател, при когото първоначално е придобито правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Ако впоследствие работникът постъпи на нова работа, независимо от това дали е упражнил правото си на пенсия или не, той няма право на обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ. Претенцията спрямо работодателя, при когото правото е първоначално възникнало обаче се запазва на общо основание. От този работодател работникът или служителят може да търси обезщетението по общия ред, стига да не е погасено по давност. В този смисъл Решение № 270 от 24.03.2014 г. по гр. д. № 1296/2013 г. на III г.о., ВКС, Решение № 15 от 02.02.2016 г. по гр. д. № 2520/2015 г. на III г.о., ВКС, Решение № 49 от 05.04.2017 г. по гр. д. № 3521/2016 г. на III г.о., ВКС, Решение № 235 от 03.07.2014 г. по гр. д. № 969/2014 г. на IV г. о., ВКС, Определение № 80 от 24.01.2018 г. по гр. д. № 2050/2017 г., на IV г. о., ВКС и мн. др.

След като фактическият състав, от който произтича вземането за обезщетение при пенсиониране е предвиден в закона, то възникването му не е обусловено от постигането на съгласие. Страните, които са активно и пасивно материалноправно легитимирани да отговарят за обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО също са предвидени в закона и не зависят от волята на страните. Иначе казано, постигането на съгласие между лицето, имащо право на обезщетение и работодателя, който го дължи, по силата на което се уговарят, че обезщетението ще бъде платено от следващ работодател не поражда правно действие, тъй като противоречи на закона. Такова съгласие нито погасява задължението на действителния длъжник, нито е в състояние да обвърже последващия работодател.

Неоснователно е в такъв случай възражението на ответника, че отказът на ищцата от 28.06.2019г., обективиран в подаденото заявление до работодателя (л. 37) и в заповедта за уволнение (л. 11), води до промяна в материалноправната легитимация (т.е. че за задължението следвало да отговаря следващият работодател на ищцата – СПГ по туризъм). След като не е налице спор, че правото на пенсия е възникнало докато ищцата е била страна по трудово правоотношение с ответника, то именно последният дължи и заплащането на дължимото обезщетение.

Отделно от това, съдът намира, че в случая извършеният от ищцата отказ от правото да получи обезщетение е недействителен и като такъв не поражда никакви последици, а съображенията за този извод са следните:

Моментът, в който възниква вземането по чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО е изрично посочен в закона - при прекратяване на трудовото правоотношение. В настоящия случай между страните не е налице спор, а и от приложените писмени доказателства (заповед за прекратяване на трудовия договор, удостоверяването в трудовата книжка, извършено от работодателя и пр.) е видно, че трудовото правоотношение е прекратено считано от 01.07.2019г. В същото време от приложеното заявление е видно, че отказът на ищцата да получи обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ е извършен на 28.06.2019г. (каквито са и твърденията на самия ответник), т.е. преди да е възникнало вземането за обезщетение при пенсиониране. Отказът от невъзникнали субективни права е недействителен и не поражда правно действие, освен ако такава възможност не е предвидена изрично в закона. Съвсем отделен е въпроса дали изявлението на ищцата би имало погасителен ефект дори и да беше извършено след 01.07.2019г., след като ищецът се позовава на едностранния характер на изявлението (имащо характера на едностранна сделка), без да се твърди наличието на съгласие по чл. 108 ЗЗД.

По изложените съображения следва да се приеме, че в тежест на ответника е възникнало задължение да заплати на ищцата обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО в размер на 10 брутни работни заплати. С изрично определение на съда от 22.09.2022г. е отделено за безспорно и ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че размерът на последно полученото от ищцата брутно трудово възнаграждение се равнява на 1391,36 лв., поради което предявеният иск за главница в размер на 13913,60 лв. се явява основателен и като такъв следва да се уважи.

Единствено за пълнота на изложението следва да се посочи, че заплащането на обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ от следващия работодател на ищцата (СПГ по туризъм) няма погасителен ефект по отношение на задължението на настоящия ответник, а е въпрос, който касае вътрешните отношения между лицето извършило плащането и ищцата, в чиято полза е отишло плащането.

По иска с правно основание чл. 86 ЗЗД:

За да е основателен предявеният иск, в тежест на ищцата е да докаже наличието на главно задължение и изпадане на длъжника в забава.

От приетото по-горе е видно, че в полза на ищцата е възникнало вземане по чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО за сумата от 13913,60 лв.

Съгласно чл. 84, ал. 1 ЗЗД длъжникът изпада в забава с изтичане на срока за изпълнение на задължението.

Съгласно чл. 228, ал. 3 КТ работодателят дължи изплащането на обезщетението по чл. 222, ал. 3 КТ не по-късно от последния ден на месеца, следващ месеца, през който правоотношението е прекратено, а след изтичане на този срок дължи обезщетението и законната лихва.

В случая трудовото правоотношение е прекратено на 01.07.2019г., поради което

работодателят е дължал плащане до 31.08.2019г. и като не го е извършил следва да заплати мораторна лихва, считано от 01.09.2019г.

Ето защо, предявеният иск за мораторна лихва следва да се уважи като основателен за сумата от 3880,35 лв. за периода от 01.09.2019г. до 31.05.2022г., като се отхвърли за разликата над тази сума до пълния предявен размер от 4116,44 лв. и за периода от 02.07.2019г. до 31.08.2019г.

-

По разноските: С оглед изхода на делото, на осн. чл. 78, ал. 1 ГПК, ищцата има право на разноски за адвокатско възнаграждение с ДДС в размер на 1381,66 лв., определени съобразно уважената част от предявените искове. На основание чл. 78, ал. 3 ГПК в полза на ответника следва да се присъдят следните разноски, определени съобразно отхвърлената част от предявените искове: 0,06 лв. – държавна такса за снабдяване със съдебно удостоверение и 21,01 лв. - адвокатско възнаграждение с ДДС.

На основание чл. 78, ал. 6 ГПК, ответникът следва да бъде осъден да заплати в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Софийски районен съд, дължимата държавна такса в размер на 711,75 лв.

Воден от горното, съдът

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА 2 С У "А К" с БУЛСТАТ ....., със седалище и адрес на управление в гр. София, район Красна поляна, ... **ДА ЗАПЛАТИ** на М. И. И., с ЕГН ....., с адрес: гр. .... следните суми: **13913,60 ЛЕВА** – обезщетение по чл. 222, ал. 3 КТ вр. чл. 219, ал. 6 ЗПУО при прекратяване на трудовото правоотношение след придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба – 31.05.2022г. до окончателното плащане, **3880,35 ЛЕВА** – мораторна лихва за периода от 01.09.2019г. до 31.05.2022г., както и сторените по делото разноски, а именно: **1381,66 ЛЕВА** – адвокатско възнаграждение с ДДС, **КАТО ОТХВЪРЛЯ** предявения иск за мораторна лихва за разликата над уважения размер от 3880,35 лв. до пълния предявен размер от 4116,44 лв. и за периода от 02.07.2019г. до 31.08.2019г.

ОСЪЖДА М. И. И., с ЕГН ....., с адрес: гр. .... **ДА ЗАПЛАТИ** на 2 С У "А К" с БУЛСТАТ ....., със седалище и адрес на управление в гр. София, район Красна поляна, ... сторените по делото разноски, а именно: **0,06 ЛЕВА** – държавна такса и **21,01 ЛЕВА** – адвокатско възнаграждение с ДДС.

ОСЪЖДА 2 С У "А К" с БУЛСТАТ ....., със седалище и адрес на управление в гр. София, район Красна поляна, ... **ДА ЗАПЛАТИ** в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Софийски районен съд, сумата от **711,75 ЛЕВА** – държавна такса.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Софийски градски съд, чрез Софийски районен съд, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Преписи от решението да се връчат на страните.

Районен съдия:

РЕШИ:

Съдия при Софийски районен съд: _____